

SZÓSTE SPOTKANIE

Część doktrynalno-katechetyczna

MODLITWA WE WSPÓLNOCIE PARAFIALNEJ

I. CZYTAJĄC KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

„Kościół Chrystusowy jest prawdziwie obecny we wszystkich prawowitych miejscowych zgromadzeniach wiernych, które o ile trwają przy swoich pasterzach, nazywane są w Nowym Testamencie Kościołami (...) Dzięki głoszeniu Ewangelii Chrystusa gromadzą się w nich wierni i celebrowane jest misterium Wieczery Pańskiej (...) W tych wspólnotach, choć nieraz są one szczupłe i ubogie albo żyją w rozproszeniu, obecny jest Chrystus, którego mocą jednoczy się jeden, święty, katolicki i apostołski Kościół” (Sobór Watykański II, konst. *Lumen gentium*, 26) (KKK 832).

Eucharystia jest „źródłem i szczytem całego życia chrześcijańskiego” (Sobór Watykański II, konst. *Lumen gentium*, 11). „Pozostałe zaś sakramenty, tak jak i wszystkie kościelne posługi i dzieła apostołstwa, wiążą się ze świętą Eucharystią i ku niej zmierzają. W Najświętszej Eucharystii zawiera się bowiem całe dobro duchowe Kościoła, to znaczy sam Chrystus, nasza Pascha” (Sobór Watykański II, dekret *Presbyterorum ordinis*, 5) (KKK 1324).

„Eucharystia właściwie oznacza i cudownie urzeczywistnia komunie życia z Bogiem i jedność Ludu Bożego, przez które Kościół istnieje. Jest ona szczytem działania, przez które Bóg w Chrystusie uświęca świat, a równocześnie szczytem kultu, jaki ludzie w Duchu Świętym oddają Chrystusowi, a przez Niego Ojcu” (Kongregacja do Spraw Kultu Bożego, inst. *Eucharisticum misterium*, 6) (KKK 1325).

W Nowym Przymierzu modlitwa jest żywym związkiem dzieci Bożych z ich nieskończonego dobrego Ojcem, z Jego Synem Jezusem Chrystusem i z

Duchem Świętym. Łaska Królestwa Bożego jest „zjednoczeniem całej Trójcy Świętej z całym wnętrzem (człowieka)” (św. Grzegorz z Nazjanzu, *Orationes*, 16, 9: PG 35, 954 C). Życie modlitwy polega zatem na stałym trwaniu w obecności trzykroć świętego Boga i w komunii z Nim. Ta komunია życia jest zawsze możliwa, gdyż przez chrzest staliśmy się jednym z Chrystusem (por Rz 6,5). Modlitwa jest o tyle *chrześcijańska*, o ile jest komunią z Chrystusem i rozszerza się w Kościele, który jest Jego Ciałem. Ma ona wymiary miłości Chrystusa (KKK 2565).

W dniu Pięćdziesiątnicy Duch obietnicy został wylany na uczniów, którzy „znajdowali się wszyscy razem na tym samym miejscu” (Dz 2,1), oczekując Go wszyscy „trwali jednomyślnie na modlitwie” (Dz 1,14). Duch, który naucza Kościoła i przypomina mu wszystko, co powiedział Jezus (por J 14, 26), będzie również wychowywał Kościół do życia modlitwy (KKK 2623).

W pierwszej wspólnotce jerozolimskiej wierzący „trwali w nauce Apostołów i we wspólnotce, w łamaniu chleba i w modlitwach” (Dz 2,42). Kolejność jest typowa dla modlitwy Kościoła: oparta na wierze apostoelskiej i potwierdzona przez miłość, karmi się ona Eucharystią (KKK 2624).

Posłanie Chrystusa i Ducha Świętego, które w sakramentalnej liturgii Kościoła zapowiada, aktualizuje i komunikuje misterium zbawienia, znajduje przedłużenie w modlącym się sercu. Mistrzowie życia duchowego porównują niekiedy serce do ołtarza. Modlitwa uwewnętrznia i przyswaja liturgię podczas i po jej celebracji. Nawet jeśli modlitwa jest przeżywana „w ukryciu” (Mt 6,6), jest zawsze modlitwą *Kościola* i komunią z Trójcą Świętą (KKK 2655).

Maryja jest doskonałą „Orantką”, figurą Kościoła. Gdy modlimy się do Niej, wraz z Nią łączymy się z zamysłem Ojca, który posyła swego Syna dla zbawienia wszystkich ludzi. Podobnie jak umiłowany uczeń, przyjmujemy do siebie (por. J 19,27) Matkę Jezusa, która stała się Matką wszystkich żyjących. Możemy modlić się z Nią i do Niej. Modlitwa Kościoła jest jakby prowadzona przez modlitwę Maryi. Jest z Maryją zjednoczona w nadziei (por. Sobór Watykański II, *Lumen gentium*, 68-69) (KKK 2679).

Kościół, dom Boży, jest właściwym miejscem modlitwy liturgicznej dla wspólnoty parafialnej. Jest on również uprzywilejowanym miejscem ado-

racji rzeczywistej obecności Chrystusa w Najświętszym Sakramencie. Wybór sprzyjającego miejsca nie jest obojętny dla prawdziwości modlitwy (KKK 2691).

Tradycja Kościoła proponuje wiernym rytmy modlitwy, mające podtrzymywać modlitwę nieustanną. Niektóre z nich są codzienne: modlitwa poranna i wieczorna, przed jedzeniem i po jedzeniu, Liturgia Godzin. Niedziela, której centrum stanowi Eucharystia, jest szczególnie uświęcana przez modlitwę. Cykl roku liturgicznego i jego wielkie święta są podstawowym rytmem życia modlitewnego chrześcijan (KKK 2698).

II. Z NAUCZANIA PAPIESKIEGO

Aby modlitwa rozwinęła tę oczyszczającą moc, musi być z jednej strony bardzo osobista, musi być konfrontacją mojego „ja” z Bogiem, z Bogiem żywym. Z drugiej jednak strony musi być wciąż od nowa prowadzona i oświecana przez wielkie modlitwy Kościoła i świętych, przez modlitwę liturgiczną, w której Pan nieustannie uczy nas, jak modlić się właściwie. (...) W rozmowie z Bogiem modlitwa publiczna musi zawsze splotać się z osobistą. W ten sposób możemy mówić do Boga, a Bóg mówi do nas. Tak dokonują się w nas oczyszczenia, dzięki którym otwieramy się na Boga i stajemy się zdolni do służby ludziom (Benedykt XVI. *Spe salvi*, 34).

Parafia jest ze swej natury miejscem, gdzie normalnie skupia się życie i kult wiernych. W parafii mogą oni przedstawiać i realizować inicjatywy, które wiara i chrześcijańskie miłosierdzie wzbudzają we wspólnocie wierzących. Parafia jest miejscem, gdzie objawia się wspólnota różnych grup i ruchów, które znajdują w niej wsparcie duchowe i bazę materialną. Kapłani i świeccy niech podejmą wszelkie starania, aby życie parafialne toczyło się harmonijnie, wpisane w kontekst Kościoła jako Rodziny, w którym wszyscy będą „trwali w nauce Apostołów i we wspólnocie, w łamaniu chleba i w modlitwach” (Dz 2,42). (Jan Paweł II. *Ecclesia in Africa*, 100).

(...) parafia (...) musi (...) odnaleźć na nowo swoje powołanie, które każe jej być domem rodzinnym, braterskim i gościnnym, w którym ochrzczeni i bierzmowani uświadamiają sobie, że są ludem Bożym. Tam w jednej czynności liturgicznej łamie się dla nich obficie chleb zdrowej nauki i chleb

eucharystyczny; stamtąd są codziennie posyłani, by pełnili swe apostołskie działania wszędzie, gdzie kipi życie świata (Jan Paweł II. *Catechesi tradendae*, 67).

Powołaniem parafii bowiem, której łatwiej nawiązać kontakt z poszczególnymi osobami i grupami osób, jest wychowywanie swoich członków w słuchaniu słowa, w liturgicznym i osobistym dialogu z Bogiem, w braterskiej miłości i przybliżeniu im w sposób bardziej bezpośredni i konkretny znaczenia kościelnej komunii i misyjnej odpowiedzialności (Jan Paweł II. *Christifideles laici*, 61).

Jak już przypominałem przy innej okazji, pośród różnych form działalności parafii „żadna nie ma tak żywotnego znaczenia i tak silnego wpływu formacyjnego na wspólnotę, jak niedzielna celebracja dnia Pańskiego połączona z Eucharystią”. Z tą właśnie myślą Sobór przypominał, że należy rozwijać „poczucie wspólnoty parafialnej, zwłaszcza w zbiorowym odprawianiu niedzielnych Mszy świętych”. W tym samym kierunku zmiierzają także późniejsze instrukcje dotyczące liturgii, zalecające, aby w niedzielę i w dni świąteczne celebracje eucharystyczne odprawiane na co dzień w różnych kościołach i oratoriach były skoordynowane z celebracją sprawowaną w kościele parafialnym, a to właśnie po to, by „rozwijać poczucie przynależności do kościelnej wspólnoty, które umacnia się i wyraża w szczególny sposób przez wspólnotowe świętowanie niedzieli, zarówno w obecności biskupa, zwłaszcza w katedrze, jak i w zgromadzeniu parafialnym, którego pasterz zastępuje biskupa” (Jan Paweł II. *Dies Domini*, 35).

(...) nasze chrześcijańskie wspólnoty winny zatem stawać się *prawdziwymi „szkołami” modlitwy*, w której spotkanie z Jezusem nie polega jedynie na błaganiu Go o pomoc, ale wyraża się też przez dziękczynienie, uwielbienie, adorację, kontemplację, słuchanie, żarliwość uczuć aż po prawdziwe „urzeczenie” serca (Jan Paweł II. *Novo millennio ineunte*, 33).

Jest bardzo wskazane, aby nie tylko we wspólnotach zakonnych, ale także w społecznościach parafialnych bardziej starano się tworzyć klimat prześlaknięty modlitwą. (...) Ułożenie planu dnia chrześcijańskiej wspólnoty w taki sposób, aby pozwalał łączyć rozliczne zajęcia pastoralne i dawanie świadectwa w świecie z udziałem w liturgii eucharystycznej czy nawet w

Jutrzni i Nieszporach, jest może bardziej „realne” niż zwykle się sądzi (Jan Paweł II. *Novo millennio ineunte*, 34).

Jednak najważniejszym motywem, by zachęcić z mocą do odmawiania różańca, jest fakt, że stanowi on bardzo wartościowy środek, sprzyjający podejmowaniu we wspólnocie wiernych tego *wysiłku kontemplacji chrześcijańskiego misterium*, który wskazałem w Liście apostołskim *Novo millennio ineunte* jako prawdziwą „pedagogikę świętości”, której podłożem powinno być „Chrześcijaństwo wyróżniające się przede wszystkim *sztuką modlitwy*”. Kiedy we współczesnej kulturze, mimo tak licznych sprzeczności, pojawia się nowa potrzeba duchowości, pobudzana również przez wpływ innych religii, bardziej niż kiedykolwiek przynagla wezwanie, by nasze wspólnoty chrześcijańskie stały się „prawdziwymi szkołami modlitwy”. Różaniec należy do najlepszej i najbardziej wypróbowanej tradycji kontemplacji chrześcijańskiej. Rozwinięty na Zachodzie, jest modlitwą typowo medytacyjną i odpowiada poniekąd „modlitwie serca” czy „modlitwie Jezusowej”, która wyrosła na *glebie* chrześcijańskiego Wschodu (Jan Paweł II. *Rosarium Virginis Mariae*, 5).

Bardzo ważne jest, aby każdego dnia modlić się indywidualnie i w rodzinie. Niech modlitwa, wspólna modlitwa będzie codziennym oddechem rodzin, parafii i każdej wspólnoty (Jan Paweł II. *Rozważanie poprzedzające modlitwę „Anioł Pański”*, 8.09.2002).

III. KOMENTARZ

Modlitwa, rozumiana jako szczególne i przemieniające spotkanie z Bogiem, jako dialog z Tym, który przemówił do nas najpełniej w Jezusie Chrystusie, ma podwójny wymiar. Z jednej strony jest zawsze wydarzeniem intymnym i osobistym, jak rozmowa z kochanym Ojcem czy najbliższym Przyjacielem; z drugiej zaś ma charakter wspólnotowy, bo jest zakorzeniona w modlitwie całego Kościoła jako wspólnocie Ludu Bożego. Kościół-Oblubienica Chrystusa modli się najdoskonalej dzięki Duchowi Świętemu, który nieustannie w nim działa. W tę modlitwę są włączeni wszyscy budujący mistyczne Ciało Chrystusa, nawet wtedy, gdy wołają do Boga w ukryciu. Co więcej, każda modlitwa osobista powinna odwoły-

wać się do wspólnej modlitwy Kościoła, zwłaszcza modlitwy liturgicznej, i pozwalać się jej kształtować i prowadzić.

Kościół powszechny urzeczywistnia się i jest budowany przez konkretne Kościoły partykularne. Są to diecezje na czele z biskupami i parafie z ustanowionymi proboszczami. Każda parafia jest dla danego obszaru obliczem i „wcieleniem” Kościoła powszechnego, bo zawiera wszelkie środki potrzebne do zbawienia i zachowuje poprzez biskupa diecezjalnego komunę z biskupem Rzymu. Modlitwa Kościoła znajduje więc swój konkretny wyraz w modlitwie poszczególnych wspólnot parafialnych, które stwarzają wiernym warunki do oddawania czci Bogu, zgodnie z pragnieniem Chrystusa, wzywającym każdego człowieka do nieustannej modlitwy. Wspólnota parafialna razem z chrześcijańską rodziną stanowi również przewodniczkę i nauczycielkę w życiu modlitewnym, prowadząc poszczególnych wiernych do odkrycia modlitwy, właściwego jej praktykowania, ugruntowania potrzeby i zwyczaju modlitwy każdego dnia, a także włączenia w różne formy modlitwy i różne jej przejawy. Kościół pragnie włączyć w miłosny dialog wszystkie swoje dzieci. Czyni to po to, by mogły one w pełni otwierać się na działanie zbawcze Boga i stawać się autentycznymi świadkami i głosicielami tego działania wszędzie tam, gdzie żyją, pracują i przebywają.

Modlitwą, która powinna jednoczyć całą wspólnotę parafialną i stanowić najważniejszy moment tygodnia dla wszystkich wiernych jest niedzielną Eucharystia. Każda parafia, podobnie jak cały Kościół, wyrasta i buduje się w oparciu o Eucharystię, to ona stanowi centrum życia parafialnego. Z Eucharystii i do Eucharystii powinny zmierzać wszelkie inne modlitwy i parafialne praktyki życia modlitewnego, a także wszystkie działania duszpasterskie o charakterze charytatywnym czy organizacyjnym. Każda Eucharystia, jako uczta i ofiara zarazem, jest uobecnieniem wydarzenia Męki, Śmierci i Zmartwychwstania Jezusa Chrystusa. Ofiara miłości i posłuszeństwa Syna jest najmiłszym darem dla Ojca i stanowi modlitwę najdoskonalszą. Dlatego też całe życie wiernych i każda ich modlitwa powinny łączyć się z życiem i modlitwą Jezusa Chrystusa, który staje się obecny w swoim Słowie, Ciele i Krwi w czasie Mszy św.

Wśród modlitw wspólnoty parafialnej szczególne miejsce zajmuje również, niestety nie wszędzie praktykowana, liturgia godzin, która jest modlitwą całego Ludu Bożego wszystkich czasów. Modlitwa psalmami jest prosta, spontaniczna, zawiera historię zbawienia dokonywanego przez Boga w Narodzie Wybranym i spełnionego w Jezusie Chrystusie. Psalmi wy-

rażają radości, troski, trudności, doskwierające pokusy, nadto uczą zaufania i rozmowy z Bogiem, odkrywają również tajniki Jego działania i wychowują do posłuszeństwa. Ich celem, jak każdej modlitwy chrześcijańskiej, jest chwała Boża. Modlitwa liturgią godzin włącza wspólnotę parafialną w modlitwę całego Kościoła i zaraz po Eucharystii stanowi największy skarb modlitewny parafii.

Każda wspólnota parafialna rozwija także własne sposoby modlitwy, stosownie do tradycji i pobożności wiernych. Wśród nich na pierwszym miejscu jest adoracja Najświętszego Sakramentu oraz wszelkie nabożeństwa eucharystyczne. Oddawanie czci Chrystusowi obecnemu pod postacią Chleba stanowi przedłużenie i pogłębienie przeżywania Mszy św., jest spotkaniem z Tym, który z miłości umarł za człowieka i pozwolił się zamknąć w Hostii, by każdy mógł mieć do Niego dostęp.

Szczególnym rodzajem modlitwy we wspólnotach parafialnych są nabożeństwa, a wśród nich różaniec, droga krzyżowa, gorzkie żale, nabożeństwa litanijne. Poprzez rozważania, śpiewy i osobistą adorację prowadzą do pogłębienia pobożności i życia duchowego oraz pozwalają lepiej przeżywać poszczególne okresy roku liturgicznego. Niektóre z nich pozwalają bardziej zaangażować sferę uczuciową człowieka, przez co tajemnice z życia Chrystusa i świętych stają się bliższe, a włączenie w nie łatwiejsze.

Modlitwą wyjątkową, jeśli chodzi o nabożeństwa, jest różaniec święty, tak bardzo popularny w tradycji naszych parafii. Razem z Maryją wierni mogą stawać się uczestnikami tych wszystkich wydarzeń z życia Chrystusa, które niosą bogate treści teologiczne i otwierają na przyjmowanie łaski sakramentalnej. Prostota i charakter tej modlitwy uczą zawierzenia i wytrwałości, a więc tych niezbędnych postaw ludzkiego serca, które istotnie pogłębiają życie duchowe.

Modlitwa we wspólnocie parafialnej jest ukazaniem prawdy, że stawimy rodzinę Bożą i razem zmierzamy do zbawienia. Jako bracia i siostry w Chrystusie czerpiemy z tego samego Źródła, umacniamy się w wierze i razem pokonujemy trudności, które pojawiają się na drodze. Jednocześnie modlitwa w parafii zachęca i wzywa każdego do praktykowania osobistej modlitwy serca, połączonej z dobrymi czynami, które w niej mają źródło. Rozwijanie modlitwy osobistej przy pomocy kościelnej modlitwy liturgicznej i okolicznej pozwala wejść w głęboką zażyłość z Bogiem i przeżywać każdą okoliczność dnia codziennego w atmosferze Jego żywej oraz realnej obecności.